

Edvards Vulfs

Tea Moreni

Drāma 1 cēlienā

Personas:

Tea Moreni, itaļu dziedātāja.
Arno Borgs, gleznotājs.
Leo Šterns, gleznotājs.
Goldmanis, baņķieris.
Kalpone.

Skatuve

Liela, grezni ierīkota istaba pie Šterna. Kamins; tas kurās, un dzirdama ogļu sprēgāšana. Zāle ierīkota silti un patīkami, ar māksliniecisku garšu; pie sienām gleznas, oriģināli. Kaktā liels grāmatu skapis. Galdiņš ar dažiem albumiem; pie viņa dīvāns un daži mīksti krēsli. Durvis pa labi ved priekšnamā un pa kreisi Šterna guļamistabā. Pa logiem redzami apsniguši koki. Arno sēž, lakatā ietīnies, pie krāsns. Ogļu gaisma lāgiem apgaismo viņa bālo seju. Vakars... Bridī klusums; tad ienāk Leo)

Leo: Ā!... Tu te esi... Mana jaunā kalpone teica, ka kāds atnācis. Svešs kungs. Viņa nepazīstot.

Arno izvelk no lakata roku un sniedz viņam: Jā, viņa mani pirmo reiz redzēja... Es taču divas nedēļas neesmu bijis.

Leo: Tu esi ietīnies lakatā... Vai tev auksti?...

(Iet pie galda)

Arno neatbild; raugas tālumā un ap lūpām rotājas sapņains smaids.

Leo: Vai tu salsti, Arno?

Arno: Jā... Pārsalu uz ielas. Tā priecājos ienācis — kamins kurējās... Man tik labi... Netik ne domāt... (Piepeši strauji, it kā pats no pēkšņi prātā ienākušas domas sajūsminātos)

Vai zini — man liekas, ka cilvēks taisni tad ir vislielākais filozofs, kad viņš var nedomāt...

Leo pieiet viņam klāt un uzliek roku uz viņa plecu: Manu nabaga filozof...

Arno paceļ galvu un laipni, miļi, kā glaudīts ku-
stonis, lūkojas viņam acīs: Leo... (Pēc brīža, lēni mierīgi.)
Cik labi...

Leo: Kā tu iedomājies šodien nākt šurpu? Laiks
taču tik auksts... Un tu tā baidies sala... Nesaprotu...

Arno: Es pateikšu. Bet vispirms paskaties, cik
pulkstens, cik pulkstens. Man netik grozīt galvu. Tā —
tik labi...

Leo skatās uz sienas pulksteni: Drīz astoņi...

Arno: Astoņi... zini, šodien viņa aizbrauc...

Leo: Kas — aizbrauc?

Arno: Viņa... Tea Moreni... Mana ziedoņa lak-
stīgala:..

Leo: Un?...

Arno: Tu zini... Mājās satikties ar viņu nevaru.
Vecāki... (Balsi manāms nemiers.) Un tu taču saproti, kā
es bēgu no sadursmēm ar savu ģimeni... Satikšanās vies-
nīcā būtu traucējusi visu šķiršanās poēziju... Tādēļ liku
viņai atnākt šurpu... Tu taču neļautosies? (Paņem viņa
roku, sirsnīgi spiež to un tā kā bailīgi, miļi skatās viņam
acīs.)

Leo: Nē. Nebūt nē. Kā tu vēl vari tā vaicāt?

Arno lēni: Pateicos...

Leo: Tā tad viņa aizbrauc?

Arno: Jā... Šovakar... Pusē deviņos viņa būs te,
un ceturksni pēc deviņiem iet vilciens uz Romu...

Leo: Uz dienvidiem viņa brauc?

Arno: Jā... Ziedoņa lakstīgalai sirds ilgojas pēc
Itālijas zilajām debesīm... (Pauze isa.) Viņai salst zie-
meļu sniegā. Viņai ziedoņa dvēsele...

Leo: Tomēr... Tā savādi... Es viņu nepazīstu. Tu
gan man sacīji, ka viņa tevi milot... Un tagad aizbrauc...

Arno: Jā, viņa mīlē mani... Bet viņai jābrauc.
Vai tu nesaproti? (Klusums.)

Arno pēkšņi, drebošā balsi: Viņa ir skaista, Leo!...
Mana Tea Moreni!... Tu redzēsi... (Īsa pauze.)

Leo: Vai viņa brauc viena?

Arno: Nē — — — — Laikam nē — — — —

Leo: Kā, tu vēl nezini?

Arno: Bet kas tad man tur daļas? Viņai apnicis dzīvot še un viņa dodas prom. Varbūt viņai vienai nav iespējams aiztikt uz dienvidiem. Vajaga naudas. Ja gadās kāds, kas dod; kādēļ lai viņa atsakās to ņemt? Nevar taču ziedoņa lakstīgalai ļaut nosalt ziemeļu sniegos tādēļ vien, ka viņai sasiēti spārni. Spārni jāatrasa. Un Tea Moreni pret savus spārnus atraisīt...

Leo: Tu neesi greizsirdīgs, mazais Arno...

Arno: Es zinu, ka viņa mani mīl. Un tādēļ, ka viņa pret savus spārnus atraisīt, es viņu vēl vairāk dievinu... (Klusums.) Tea Moreni ir poēzija, Leo...

Leo sēd pie galda: Tu jau topi par dzejnieku, Arno...

Arno: Dzīve padara par dzejnieku. Un Tea Moreni ir pati dzīve. Krāšņa, jauka, lieliska... (Klusums.)

Leo: Kad viņa brauks atpakaļ?

Arno mierīgi: Nezinu... Varbūt nekad...

Leo: Un tevi tas nesāpina? Tu neesi ļauns uz viņu, ka viņa tevi atstāj? Varbūt uz visu mūžu...

Arno: Nē... Kādēļ lai es būtu ļauns?... Viņa man devusi pārāk daudz, lai es uz viņas ļaunotos. Esmu viņai tikai pateicīgs. Es nebiju mākslinieks, kamēr viņu nebiju saticis. Jo nedievināju skaistumu tā, kā tas jādara īstam māksliniekam. Viņa man mācīja, ka visaugstākais dievs virs zemes un tajos debešos, ko cilvēki radījuši, ir skaistums...

Leo: Tas ir skaists teiciens. Atkārti vēl reiz... Vislielākais dievs virs zemes un —:

Arno: ...Tajos debešos, ko cilvēki radījuši, ir skaistums... Debešos, ko cilvēki radījuši, jo citu debešu nav... Agrāk es nejutos tik stiprs, lai nodotos tikai mākslai. Atsacīties no visa, no savas ģimenes, no sava stāvokļa, un dievināt tikai mākslu, skaistumu... Tagad es jūtu sevi tādu spēku... Tu taču mani saproti?

Leo: Pilnīgi... (Klusums.) Jā, tā ir... Tomēr savādi... Tu viņu mīli... Viņa brauc prom. Un tu vēl esi viņai pateicīgs.

Arno: Tu taču saproti, ka palikt še viņai bries-

mīgi. Viņa ir dienvidu bērns. Viņa, šē ilgāki uzturēdamās, paliktu slima. Tas kaitētu viņas balsij. Viņa ir māksliniece. Un varbūt viņa jūt, ka ilgāki šē dzīvodama, viņa zaudētu daļu no mīlestības pret mani. Lai mīlestība būtu mūžīga viņai jāilgst zināmu laiku... (Klusums.) Pulkstens būs laikam jau pusdeviņi... (Nemierīgi,) Kādēļ viņa nenāk?... Būs laikam kur aizkavējusies... (Ārā dzirdams zvans.)

Leo: Zvana... Tā būs viņa. (Pieceļas. Klusums.)

Kalpone: Kāda kundze prasa Arno Borge kungu.

Leo: Sakat, ka Borge kungs liek lūgt... (Kalpone aiziet.)

Arno pieceļas; nomet lakatu no pleciem; pieiet pie krāsns marmora un atspiežas; uguns kvēles rotājas viņa sejā: Tā... Arī tā man labi... (Ienāk Tea Moreni; viņai apgērbs apsnidzis; piesteidzas pie Arno.)

Tea: Sveiks, Bibī!... Nē, nometīšu savu auksto gērbu. Tu taču tā bīsties aukstuma. Tāpat kā es. (Nomet boā uz krēsla, novelk ziemas jaku, apkampj Arno.) Tā... Un nu iepazīstini mani ar savu draugu...

Arno priekšā stādīdams: Tea Moreni — Leo Šterns...

Leo: Ļoti priecā—jos...

Tea klusēdama spiež viņam roku; brīdi cieši uzlūko viens otru: Bibī, es tev atvedu kādu dāvanu uz šķiršanos. Zini, to vāzi, kuŗa tev ļoti patika. Veco romiešu vāzi. Viņā es arvien mēdzu ielikt tavas puķes. (Dzīvi.)

Arno: Jā... Ak, kā es tev pateicos!...

Tea: Tā palika priekšnamā...

Arno: Es iziešu pakal...

Leo: Atļauji man... Ka tu nesasaldējies...

Arno: Nē, nē... Man bail, ka tu to nesaplēs... (Iziet ārā,)

Tea: Necerēta satikšanās... Negaidīju...

Leo: Jūs tagad saucāties Tea Moreni?

Tea: Jā... Es kādreiz pieņēmu šo vārdu, dziedādama uz kādas no šejienes skatuvēm... Bibī — jūs zināt,

es viņu saucu par Bibī, — tas man patikās un es to paturēju...

Leo: Kādēļ jūs sākāt romānu ar viņu? Viņš taču nav priekš spēlēšanās... Vai nemaz nebija žēl?...

Tea: Jūs runājat ar mani tāpat, kā visi citi. Jūs nepazīstat Tea Moreni. Jūs nezināt, ko es pret viņu jūtu...

Leo: Tea Moreni un — mīlestība... Tas nesaskan...

Tea: Šterna kungs, jums Teas Moreni dvēsele svešāka, nekā jeb kuram... (Ienāk Arno; iztin no papīra vāzi.)

Arno bērnišķā priekā: Tā viņa ir... Cik tas jauki... Es nolikšu savā guļamistabā pie pagalvja. Tad man sapņos rādīsies Tea Moreni... (Noliek vāzi uz galda.)

Tea glāsta viņa vaigus; tad noskūpsta viņu: Mazais mulķīti!

Leo: Es jūs atstāšu vienus. Atvadišanās brīdīm jāpaliek atmiņā uz visu mūžu... (Iziet.)

Tea: Ak, tu, mans Bibī... Kāds tu izskaties noguris... Tu jau drebi... Jel apsedzies... (Apliek viņam ap pleciem lakatu.) Sēdies krēslā.

Arno: Nē, nē... Tu sēdies krēslā... Un es uz soliņa, tev pie kājām...

Tea: Nu labi... (Atsēžas krēslā; Arno uz soliņa.) Cik silti pie jums, cik jauki... Bet ārā tik auksts...

Arno: Ziedoņa lakstīgala drīz būs Venecijā. Tur viņa vairs nesals. Bet sašautais balodis sēros ziemeļu sniegos pēc dienviņu debesīm...

Tea skūpsta viņam pieri: Bet ziedoņa lakstīgala domās par viņu un viņas domas, kā baltas dūjiņas atlidos no Venecijas lagūnām... Un skūpstīs Bibīša pieri... Tā... (Skūpsta viņu uz pieres.) Tu neļautosies?

Arno: Par ko?

Tea: Ka es aizbraucu?

Arno: Nē... Kā lai es ļautos... uz Teu Moreni nevar ļauties... Viņu var tikai dievināt,

Tea: Un ja nu Tea Moreni neatgriezīsies? Ko darīs Bibī?

Arno: Viņš sapņos par viņu un gleznos savu „Dievieti rozēs“... Viņš atdzīvinās pelēko audeklu un būs laimīgs...

Tea: Un kad Tea Moreni atgriezīsies, viņa ies atkal pie sava Bibiša.

Arno satver viņas roku un kaisli skūpst: Miļā Tea!

Tea: Vai tu man tici?

Arno lūdzošā balsī: Neprasi...

Tea: Kļaujies man ciešāki klāt. Tavas rokas jau deg kā uguni...

Arno: Saki, Tea..

Tea: Nu?

Arno: Vai tu jau esi kādreiz mīlējusi?

Tea mīļi pasmaida: Tu vaicā man — Teai Moreni? (Skūpst.) Tikai Bibīts tā var vaicāt... (Dziļi nopietni.) Tādēļ arī viņu mīlu. Viņš pirmais un vienīgais ieraudzīja manu cilvēka dvēseli. Viņš meklēja to un atrada. Bet citi nemeklēja, ieraudzīja tikai izgreznotu lelli ar skaistu miesu un pievilcīgu balsi. Manu miesu tie iekāroja. Pēc manas dvēseles neviens netīkoja... (Klusums.)

Arno: Tu man neatbildēji... (Balss viņam trīc.) Vai tad tiešām?...

Tea: Vai tu patiesi domā, ka es būtu varējusi mīlēt tos patmīlīgos cilvēkus?... Tikai naidu es sajutu pret viņiem. Es mīlu pirmo reizi. Citam es to nebūtu sacījusi. Tiem, kuriem sveša mana dvēsele. Bet Bibis pazīst mani. Es zinu, ka viņš man tic...

Arno ar lielu pašāvēību: Tu esi — Tea Moreni... (Klusums. Paceļ galvu un ielūkojas Teai acīs.) Tev ir lielas acis, Tea Moreni!...

Tea: Bibī...

Arno: Un skaistas acis.

Tea kā atbalss: Bibī...

Arno: Raugies, kā krāsni ogles kvēlo...

Tea: Kā kvēlo ogles... (Vēl klusāki.) Bibī... (Klusums.) Es tev bieži rakstīšu. Raksti arī man.

Arno: Vai viņš ir ļoti bagāts, Tea?

Tea: Ļoti bagāts. Liels muļķis un ļoti labsirdīgs.

Arno: Tea Moreni viņu nemilēs.

Tea pārlicinoši: Tea Moreni viņu nemilēs...

Arno: Tea Moreni mīl Itāliju, ziedoni, zilās debesis, ne krāšņas, spīdošas karietes.

Tea kā atbildēdama, skūpst viņu: Es tevi mīlu!

Arno: Kad aizšautais balodis aizbrauks uz Venēciju, tad ziedoņa lakstīgala steigsies pie viņa.

Tea: Ar vanaga spārniem. Tea Moreni ienīst greznas pīlis un karietes... un mīl vienkāršu mākslinieka istabu.

Arno: Un brīvu, brīvu cilvēku viņai vajaga. Brīvu un veselu. (Bēdīgi.) Diezin, vai Bibis būs brīvs un vesels?!...

Tea: Viņam jātop! Tea Moreni tā grib un liek!

Arno priecīgi: Ja viņš tāds taptu! (Klusums.) Zini, Tea, viņi mani negrib laist vairs ārā no mājas. Mani pierīgie. Es satiekoties ar cilvēkiem, kuņi mani ievēdīšot kapā. Es ar mokām iztiku šodien no mājas. Tu zini — es nevaru sākt ar viņiem karu. Man žēl viņu. Māte mani tik ļoti mīlē...

Tea: Tevi lai nemīlētu! (Apgriežas un lūkojas pulkstenī.)

Arno bažīgi: Tev jau laiks uz staciju?...

Tea: Viņš man atbrauks pakaļ. Brauksim kopā uz staciju.

Arno: Kā viņu sauc?

Tea: Goldmani...

Arno: Kas viņš tāds ir?

Tea: Baņķieris.

Arno: Es tevi mīlu... (Skūpst viņas roku.)

Tea: Vai iesi uz mājām, kad es aizbraukšu?

Arno: Nē, es palikšu šē. Leo Šterns ir laba dvēsele. Es viņu mīlu, kā labāko draugu.

Tea: Tu vari viņam uzticēties.

Arno: Kā tu zini?

Tea: Es to zinu... Drīzi atskanēs zvans... Mans Goldmanis ir nepacietīgs. Viņš būs še pirms noteiktā laika. Tādēļ... vēl pēdējo skūpstu, Bibī!... (Skūpstis; zvans.)

Tea: Es teicu...

Arno: Man top vēl saltāki, Tea. Tavi skūpsti dega kā ugunis...

Tea: Es dzirdu viņa soļus... Smagi soļi... Tā soļo zelts... (Ienāk kalpone,)

Kalpone: Baņķieris Goldmaņa kungs.

Tea: Lūdzu... (Kalpone iziet. Ienāk Goldmanis.)

Goldmanis: Labvakar, Tea... (Palokas.) Mans kungs...

Tea iepazīstinādama: Goldmanis.. Borgs...

Goldmanis: Priecājos redzēt Teas Moreni labāko draugu.

Arno: Cienu Goldmaņa kungu kā Teas Moreni labvēli. (Ienāk Leo Šterns.)

Tea iepazīstina: Leo Šterns... Goldmanis...

Goldmanis: Esmu par jums jau dzirdējis.

Leo: Es par jums arī...

Arno: Sargājat ziedoņa lakstīgalu, Goldmaņa kungs, no dienvidus vējiem. Arī dienvidos ir vēji.

Goldmanis: Paļaujaties uz mani.

Arno: Es jums uzticos... Kad aiziet vilciens?

Goldmanis: Vēl 20 minūtes... Mums jāiet, Tea...

Tea ģērbjas: „Uz dienvidiem gāju putni iet...“ Pag', kā bija tās dziesmas teksts, ko tu tik ļoti mīlēji?...

Arno:

„Uz dienvidiem gājputni iet,
Tur ziedoņa palmas zied,
Tur debesis zilas un burvīgas...
Tur vēsmiņas lido smaržainas...
Uz dienvidiem gājputni iet...“

Leo: Un beidzamais pants skan...
„Bet ziedi no jauna kad plaukst,
Un zaļliegas lapiņas čaukst,
Tad bariem vien, bariem vien
No dienvidiem gājputni skrien
Uz mostošos ziemeļu zemi...”

(Atkārtoti)

Tea:
„Tad atpakaļ gājputni skrien
Uz mostošos ziemeļu zemi...”

Es esmu gatava... Nu, tad ardievu, kungi. Dzīvo sveiks Bibī... (Sniedz viņam roku. Arno noskūpstā to.)

Goldmanis: Man ir tas gods...

Arno paklusu viņam: Glabājiet, saudzējiet Teu Moreni...

Goldmanis: Ardievu!

Tea: Ardievu! (Goldmanis un Tea iziet priekšnamā. Leo nopakaļ.)

Arno: Ardievu, Tea Moreni!... (Klusums, tad Arno pieiet pie galda, paņem vāzi un ilgi aplūko. Pēkšņi rokas sāk trīcēt, vāze izkrīt un saplīst. Sastingušām lūpām.) Tea Moreni...

Priekškars